

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Et Vindiciae B. Richezae Comitissae Palatinæ
Rheni Reginae Poloniarum**

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1649

Caput XIII. De Exortalite Propter B. Richezae corpus, & quosdam census
loco sepulturae relictos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9541

Caput XIII.

DE EXORTA LITE PROPTER B.RICHEZÆ
corpus, & quosdam census loco sepulturæ reliquias.

In historiæ nostræ capite 2. ex veteris Bravvilerensis Abbatia archivio innueram, B.Richezam delegisse sibi tumulum in Monasterio Bravvilerensi. Verum ab obitu ipsius, acris Monachos inter & S. Annonem cœpta est cōtentio. Monachi enim piæ Matronæ desiderio satisfacturi, exuicias apud se tumulandas asserebant: At Annoris Colonensium Archiepiscopi inclinatio ad Ecclesiæ B. M. V. ad Gradus ferebatur, ut eam sacro hoc pignore honoraret. Atque ex hac controværsia alia de-
mum pullularunt lites, de quibus vita B. Wolphemi Bravvilerensis, septimo & octauo capitibus, apud Surium 22. Aprilis, prolixissimè au-
tem in M. S. vita Fundatorum Bravvilerensium. Quæ quidem si huic transcribamus, ne quis B. Annoris honorem vocet in dubium, aman- Hermannus
damus lectorum ad Cæsarij Heisterbacensis libri octauij de illustribus Archiæps
miraculis caput 69. Ut tamen nostra tempestate, Ecclesiarum Præpo- mortuus
siti exemplum habeant, quanta ipsiis pro domus Dei sit certandum li- 1056. Suc-
berrate, Emunatores verò & inuatores bonorum Ecclesiasticorum cessit Anno
vt videant, quod sæpe posteritatis indicium sibi timendum sit, li- B. Richeza
bet eam manuscripti relationem hic inserere: Anno, inquit, donat Año
Dominice Incarnationis millesimo quinquagesimo sexto, defuncto pio Archipræsule ni Archépo
Hermanno, succesit ei in Episcopatum, vir venerabilis Anno, qui quamvis Coloniensi
sancta Religionis approbatus cultor fuisset, interdum tamen proprij plus arbitra- Salefeld
gina, habito prudentum apud se consilio ratum duxit esse, Pontificem beneficiis pla- & Coburg
care, Veniensq; ad eum in Insulam S. Syviberti commorantem cum Imperatore, S. verò S. Ni- Clotteno
Petro Salefeld & Coburg / S. Nicolao verò Clotteno, per manum Mundibordis colao per
traditione Vbi mox Archiantistes eodem animi voto, eademq; sententia qua S. Petro dibordisui
& sibi Salefeld & Coburg / Clotteno S. Nicolao & Abbatii Tegenoni, qui præ- Henrici Co
senserat, vt ipse Imperator sub diuo hoc agi iustum fore dicebat, banno suo, terribili mitis Palat,
sub anathemate . . . earundem rerum perpetuè possidenda confir- Tegeno
mabat; . . . . . Anno autem post hoc millesimo Abbas. Apud Bra-
sexagesimo primo, cum iam perfectum esset in Bravvile Monasterium, idem Re- uerendissimus Archipræsul Anno quod sui erat officij expleturus, cum Egilberto Min- & vil charta
densi B. Richezæ

B. Richeza dente Episcopo co-veniens & sub veneratione sacerdotum Confessorum Christi, pariterq[ue] pontificum, Nicolai atque Medardi, eiusdem Monasterij dedicationem tertie, Calend. Novemb[ris] consummavit, & ita ut erat sacerdotia libuo indumentis insulatus, aliud con- Iesum testor, Clotteno specialiter, & reliqua generaliter prædia, sacra illi collata loco, struxit Mo- banno suo secundâ vice confirmavit. Constructum est & aliud ex eiusdem gloriosissimast. S. Kyli sime fæmina atque Regina sanguinibus, Monasterium, per Adelberonem Vittenbur- anipVWirtz gentem Episcopum, in loco ubi S. Kyliani, sociorumq[ue] eius sacrum extat martyrium, burg. Ep[iscop]i. utpote cuius Episcopum ex eius numero si familiarum clientela cum omnibus que ad alias 1075 oppidum Saltio pertinent, regia prorsus munificentia adiutum est, verum non 9. Cal. Apr. multo post anno scilicet Domini incarnationis millesimo sexagesimo tertio, 12. Kal. Bravvile- lende. Aprilis apud Salefeld ipsa defuncta est, corpus vero eius religioso tanteq[ue] tenses pri- fæmina congruo apparatu Colon. delatum est, ibidem Archipontifice insidente vantur cor- in Ecclesiam S. Mariae qua est ad Gradus, humatum est. Hac ex occasione . . . pore B. Ri- . . . . excepto quinque librarium censu . . . Sacer Bravvilerensis locus, chezæFun- non solum Fundatrix sua corpore, sed & Clotteno priuatus est Super datticis. quare, ex industria Abbatis & Frarum formata, in persona S. Nicolai, S. Anno epistola, sibiq[ue] in presentia reliquorum etiam Episcoporum missa, corruptus est. Clotteno Cuius hoc exemplar est:

Nicolaus Dei Gratia Mirrhensium Archiepiscopus Annoni fratri &c.

Sub nois. Miror paternitatem tuam, propter quosdam impios, infidos ac adulatores in me Nicolai ad nescio ob quam causam mei, sic grauiter exarsisse, ...

Restitutionē Quanto igitur excellentiorem locum cenes inter homines, tanto aspectui omnium patet, epistolā & ideo non solum reprehensibile sed etiam quoduis vel quod agis debet esse laudabile.

monetur Sciat autem fraternitas tua, quia fratres, qui sunt in meo Monasterio, non S. Anno. sicut tibi dictum est opibus abundant, sed multa eos sapissime constringit egestas

predium autem Bravvile quod Matildis Deo dilecta à marito sumptu in do-

Brawwilerē, re, illud eos enutrit in pane ceruisia, sagina, & legumine, nam cetera prædia que-

ses erat ma- supersunt, nec uno quidem mense possunt panem sufficere, vini autem tanta co-

tè delati a- pia est eis, vt si nimia abundantia orbem terrarum repleuerit, pro miraculo sit, pud S. An- si ultra 3 carretas meruerint, ha sunt opes nimia, quibus dicuntur fratres mei

notiem. superabundare. His igitur prelibatis rogo tuam dilectionem per illam qua in-

F est ter Deum & homines charitatem, ... que hereditario iure mihi relitta sunt

restitue, ne ad communem Iudicem clamor meus veniat. . . .

Otto Capell. Sed mirum dicu, ... Capellanus eiusdem RICHEZÆ

B. Rich quod Regina, Otto nomine, iustas sua luit poenas perfidae, ... siquidem

per sublatariū idem ille Otto ab eadem venerabili Regina in mandatum accepérat, vt veneran-

reliquiarū do- lori Sanctorum reliquias, quas in scrinio decenter ornato considerat, post mortem

nationē me- suam

POLONIÆ REGINA.

45

Suum Brunwile deserret, sed ille cœus avaritia, carum pretio pallus prepositu- ritus esset pra- ram... mox ve in Saxoniam ad sua cum Archiepiscopu reverteretur, quadam in silva positurā gra- ictu fulminis tactus, ab equo cui infederat, præcepit agitur, tanta autem inuidatio uiter punitur. pluia tonitruum est subsecuta; ut ex eius effusione valida, artriti corporis cinereum arena inuoluto, sola tantum ipsius dextra manus integra sit reperta. Nihilomi- s. Anno me-

nus vero successor Abbatis Tegenonis, Dominus VVolfelmus, ... parum proficiens. ditatur resti-

Que lequuntur, ex manuscripta vita S. Wolphelmi, liber intererere. rutionem]
Post aliquot tempus Archiepiscopus Anno incidit in grauem infirmitatem, eius Clottensis inclemmodum vehementer anxiatetar, & moris articulus imminere cœpisset, municipij.
venerabilis Abbas noster VVolfelmus, visendi eum gratia adiens, & inter cetera

consolationis verba, huius rei mentionem ingerens, monuit eum plâ sallicitudine, ...

addens nisi per emendationem mutaret commissum perniciosum, anima imminere periculum, cuius ille ut erat mentis ingenua, benignè suscepit ad- monitione sciens eum virum iustum, & sanctum humiliter quidem eius se commi- dabant orationi. spōdens in proximo, aut idem bonum redditurum, aut aliud reci- procâ vicissitudine pro eodem restituturum. His exhilaratus promissionibus, gau- dens remeat ad propria, Domini seruus noster Abbas VVolfelmus, sed prob dolor, ... Clotteno immatura morte preuentus obiit. ....] Haecenus Mſca vita S. Wolphelmi, recuperata sequuntur, Mſca vita Fundatorum Bravvilerensium continuatur, sub Re-

Eo defuncto regiam presentiam, plurimo labore sui, suorumq; super hoc negotio ge Henrico cluci abat, deniq; tam diu ipso labore institit, donec Rege Henrico Imperante, pre- & admini- ipuēt amēnpi Palatino comite Hermanno sibi per omnia fideliter administrante, culo Her- termittente vero superdicti Archipontificis successore, Hildolpho, Clotteno recepit, manni Pa- & ex alto ab Incolis fidei iuramento, in usum propria possessionis rededit, cuius cum latini.

Hildolph successor S. Annon. Epistola S. Wolphel- mi ad Hen- ricum Re-

gem.

Domino Henrico Augustorum sanguine, Dei gratia, Romanorum Regi, Wolphelmus, cum omni Bravvilerensium congregatione,

Fidem, cum intentissima precum deuotione, misericordia vestra genibus pro- uoluti. Quod coquesti sumus, iterum conquerimur, quia pro iustificatione, quam no- bis fieri præcepisti frustra clamantes tedijs atterimur. Est autem querimonia nostra super quodam prædio, quod Clotteno dictum B. Nicolao quando puer fuiſti, immo quia fuiſti, est ablatum, quod quia tunc vestra non prohibuit inservias puerilis, a- spiret

spiret Dominus ut modo corrigat auctoritas virilis, nullumq; patiatur ecclesiasticae censuram infirmare, quamvis etiam dicatur miraculis coruscare. Nam cum

Miracula a.
pud sepult.
S. Annon.]

sint due natiuitates miraculi coruscantium, vetus Adam, & nouus, boni malique littere gereret, inter se compugnantium, ac ex bono quidem eorum statuit nos Dominus Deus informari, malum verò vel in B. Petro, presertim quod Christum negauit, non debemus imitari, cur enim egressus fleuit amare, si non malum fuit Dominum suum negare. Ex his ergo bona eorum, non mala imitari nos debere intelligitur, & mox in

Henricus
Imperator
pater Hen-
rici.

eisdem miracula qua faciunt ob ea tantum qua imitatione digna sunt, fieri colligitur, quod si miracula eorum nulla mala struunt, nec ecclesiasticam censuram, quod ceteris malis aliquanto grauius est, destruunt, ergo ne miracula qua fieri dicuntur, ad sepulturam Domini nostri Archiepisc. Annonis, nostram querelam apud Vestrā Clemētiā videātur impedire. Qualiter Imperator Augustus pater vester Henricus, pro nobis agat, dignetur Vesta Serenitas audire, nam in charta quam nobis fieri ius sit, de Domino nostro Archiepiscopo Hermanno, & suis sororibus, ita loquens: Nostram, inquit, adiuere Clementiam rogantes, ut eam loco Brunwilre nominato, libertatis statueremus gratiam, quatenus ab omnium presentium & futurorum, tamen Pontificum quam Regum seu Imperatorum, liber dominatu letius tam pro nost. & quam pro ipsorum salute vacaret, & post pauca.

Hanc etiam petitionem iustam, ac piam agnoscentes, voluntati eorum probuimus assensum, loco illi Brunwilre nominato libertatem statuente, atq; ut ratae & inconuisa maneat in perpetuum, cartam hælibertatis conscribi, manuq; propriâ errorborantes, sigilli nostri impressione, iussimus insigniri: quam si quis infringere & auerit, ad primum iram Dei, Sancti q; Petri, simulq; omnium Sanctorum incurrit; Sciatq; se compositurum auri purissimi libras centum nostræ camera medietatem, Archiepiscopo alteram medietatem. Ecce si munera desideratis, Vos & Dominus noster Archiepiscopus Coloniensis sine peccato, Caesaris edictum veriusq; cameram ponderibus onerat immensis; si tamen iustificetur unde nobis causa mouetur ....

Controversiam haec tenus enarratam, anno Domini Millesimo nonagesimo, composuit hisce tabulis, Hermannus Tertius Archiepiscopus Coloniensis.

In nomine Sanctissima & Individua Trinitatis. Notum sit omnibus fidelibus in Christo, tamen futurius quam presentibus, qualiter ego Hermannus III. licet peccator, Coloniensis. Archiepiscopu desiderio desiderans, pro humana fragilitatis possibilitate, iniuriam molimina, controversiarumq; litigia, ex yniuersis Episcopatus nostri terminis procul eliminare, statuimus, decreuimus, odibilem discordiam, diutinamq; concertationem, qua inter duas, è nostro Praesulatu, congregations, videlicet Canones de Monast. S. Marie, quod est in Gradibus, & Monachos de Brawilre diu .... dura-

durauit, pace sequenti finit, nam cum ob predium quod RICHEZ & Regina in Clotteno habuerat, & Ecclesia qua in Bravilie in honore S. Nicolai fundata est, tradiderat, sed Dominus ac predecessor noster Anno Archiepiscopatus ad prefatam S. Mariae Basilicam postea contulerat, ex utrisq; querimoniis, erubius infestarum, molestijs, prudenti priorum, ac familiariorum nostrorum, consilio, nec non variisq; cōgregationis precatam deuoto, ac assensu voluntario, deliberauimus, quatenus praefati monachi Clotteno absq; iniuria contradictionis retinerent, & Canonicis S. Mariae bona qua in Bucklebach habuerant & Reigemage dimidiam arripennam, & mansum, quinq; solidos persoluentem, & in Eurendale 18. Soli & in Eurgrethe vniuersa qua prius habuerant, tam in agri, quam in areis in ruetis ac mancipijs, omnibusq; prorsus appenditijs, nec non in Sigenell 4. arripennas redde-ret, vnde auctoritate patris, & filij, & Spiritus S. sub interpositione perpetui anathematis, & diuine ultionis animaduersione precipimus, asserrimus, quatenus hac Pontificalis nostra sententia decret., perenniter statuta, in uiolataq; obseruentur tenaci memoria. Si quis ergo ausu temerario, huius nostri decreti, instinctu diabolico, corru-
ptor violenter, existere molitus fuerit seu präsumperit, perpetua anathematis execra-
tionis se ex auctoratum intelligat, & aeterna damnacionis incendia, nisi respiscendo
infesti sceleri machinamēta correxerit, nequaquam euadat. Ut autem totius contradi-
ctionis, etiam benignitas plena stipulations extirparemus offendicula, hanc pagi-
nam priuilegij inde conscribi, proprijsq; sigilli impressione insigniri mandauimus. Testes quoq; procurauiimus adhibere, quorum haec sunt nomina: Ioannes Spirens Episc.
Hermannus Praepositus S. Petri, Gerhard Decanus, Arnold Praepositus, Rudberde
Praepositus, Johann Praepositus, Diederich Praeposit Hecil. Praepositus, V Wolfelmi
Abbas, Hermanus Abbas, Isaac Abbas, Hartman Abbas, Laici Steph. Comes Gero-
hardt in Hochstäde, Arnold: Prefectus urbis, Adelbrech de Sassenberge, Ad-
dolff de Monte, Adelbert de Duna, Suitger ministerialis Linesti, Sieboldt, Regi-
nold, Ottovin, Arnold, Meginzhe, Tizelin. Facta sunt haec in Colonia Anno Domini
nica Incarnationis Millesimo nonagesimo Indictione 13.

Caput Decimum quartum.

TESTIMONIA DE BEATITATE RICHEZÆ.

Colophonē operi addant haud pauca de Richezæ sanctitate te- Vita S.
Timonia, atq; monumenta à maiorib. nostris accepta Cōradus im- Wolphel-
primis Monachus Bravil in vita B. W olfhelmi, quā circa ann. 1094. mi de B. Ri-
scripsit ita loquitur; Dña Richeza cuius Genitores Bravil à Fūdamentis extru- cheza.
ixerunt cœnobium, Fidei ac deuotionis eorum emulatrix existens, terrenarū posses-
suum suarum, Ecclesiæ Dei fecit heredes, ut regni celestis ipsa compos effici mereretur.
& ha-